

Program za svježe oteljene krave (fresh cows) Američki model

Goran Bačić
Veterinarski fakultet
Sveučilište u Zagrebu

Ovdje je uvijek sve u redu zar ne?

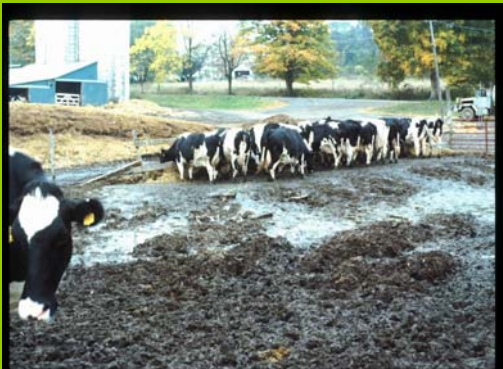
Tko treba program?

- Upravljanje prijelaznim periodom (Transition cow management) trebalo bi smanjiti probleme
- Unatoč tome bolesti će se pojavljivati i u najboljim stadima
- Ako imamo planove za brzo prepoznavanje problema i djelovanje možemo znatno smanjiti troškove vezane za pojedine bolesti

Ne zaboravite krave u suhostaju

Predvidjeti unos hrane ovdje bi mogao biti problem

Program za svježe oteljene krave

- Sistematski & sveobuhvatan
- Protokoli za tretmane
- Bilješke - pojavnost & tretmani
- Praćenje zbog ocjene programa

Svježe oteľjene krave - Sistemi

- Plan za sve uobičajene poremećaje
- Rano uočavanje svakog pojedinog
- Smjernice za djelovanje
- Bilješke jednostavne za upotrebu
- Periodična procjena

Što je SISTEM?

- Metoda koja dijeli složene radnje na pojedinačne (jednostavnije) dijelove.
- Ti dijelovi su: procjena & ciljevi, zadaci, alati (oprema obučena), djelovanje i promatranje.
- Ciljani sistemi najbolje djeluju na mliječnim farmama.

Telenje - Sistem A

- Cilj
 - živo tele & zdrava krava
- Zadatak
 - Promatranje teleta & krave
- Alat
 - Dezinficijens, rukavice, užad (lanci), izvlačač
- Djelovanje
 - Manipulacija - samo telenje
- Promatranje
 - % žive teladi, % zdravih krava

Sistem za telenje - osnovna načela

- Budi čist - upotrijebi rukavice
- Utvrdi situs, poziciju i habitus teleta
- Ako je normalno, može li proći?
 - Ramena prolaze zdjelicu tako da 1 osoba naizmjenično povlaci prednje noge
- Ako nije normalno - repozicija
- Upotrijebi puno podmazivača
- Ako za 15 minuta nema rezultata
TRAŽI POMOĆ

• Telenje - šta raditi s kravom

- A Krava se teli sama i nema nikakvih problema

Napraviti: Osigurati joj koliko može popiti tople vode s elektrolitima (krave) ili bez (junice). Daj 5ml oxicocina.

- B Potrebna repozicija i lagano povlačenje da bi se krava otelila - kasnije bez problema.

Napraviti: Isto kao A

• C Teško telenje hematomi i razderotine

Napraviti: Isto kao A

napuni vaginu leđom + daj 20mg Dexametazona
Opcije: Ako tiska nakon telenja - 5ml epiduralna
Ne pije - 1 boca hipertonske otopine (7% NaCl)
I/V + sondiraj otopinu elektrolita

- D Teška telenja - fetotomije, carski rezovi, više od 1 sat posla za izvlačenje teleta

Napraviti: Isto kao C

Naxcel - ceftiofur sodium/penicilin-
cefalosporin /nema karencu (terapija 3 dana)
hipertonske otopine I/V + sondiraj otopinu
elektrolita

Svježe oteljene krave - Sistemi

- Planiraj u dogovoru s vlasnikom
- Definiraj ciljeve & odgovorne osobe
- Osiguraj uvježbavanje zadataka & djelovanja
- DETALJI SU NAJVAŽNIJI!!!!

Problemi - za svaki problem pojedinačni sistem

- distocia
- mliječna groznica
- mastitis
- ketoza
- ne jede
- početak s teletom
- ležanje
- zaostala posteljica
- dislokacija sirišta
- temperatura

Svježe oteljene krave - objektivno stanje

Objektivno stanje je željeni rezultat za svaki od pojedinih problema koji se javljaju kod svježe oteljenih krava

Objektivno stanje

- Može biti kao cilj u % uspješnih rezultata (npr. 95% krava koje leže dovesti u zdravo stanje)
- Cilj može biti manji broj dana provedenih u oporavilištu

Procjena

- Osigurati određena znanja za uspostavu protokola koji će određivati ispravne postupke u raznim situacijama
- Pregledi služe da otkriju probleme - specifični postupci - npr. terapijski protokoli
- Najčešće se primjenjuju na sve krave koje nas interesiraju npr. rektalna temperatura ili kontrola funkcije buraga

Procjena = Pregledi = Testiranja

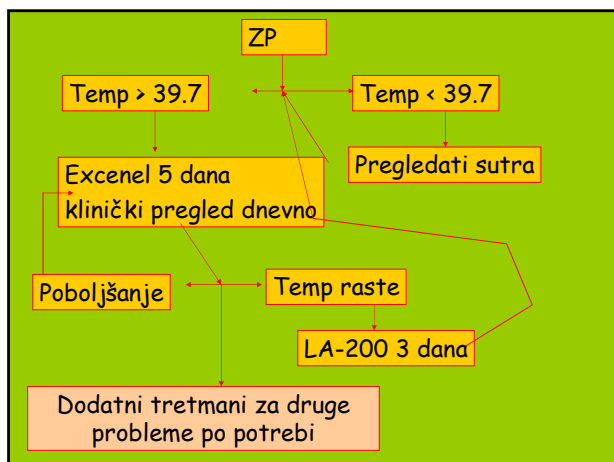
- Izdvojiti sve svježe oteljene (do 10 DL)
- Mjeriti rektalnu temperaturu
- Provjeriti vaginalni iscjedak (posteljica)
- Provjeriti ketone u mokraći & dahu
- Provjeriti punjenost buraga & kontrakcije
- Provjeriti dislokaciju sirišta
- Pregledati vime: +/- test mužnja
- Ocjeniti apetit & ponašanje
- Pregledati feces

Procjena

- Plan mora uključiti postojeće objekte i nastambe
- Bolje je imati nastambe koje se uklapaju u plan
- Ne dopustite da se svježe oteljene krave izgube među ostalima
- Na leđima napisati datum telenja stočnom kredom

Protokoli

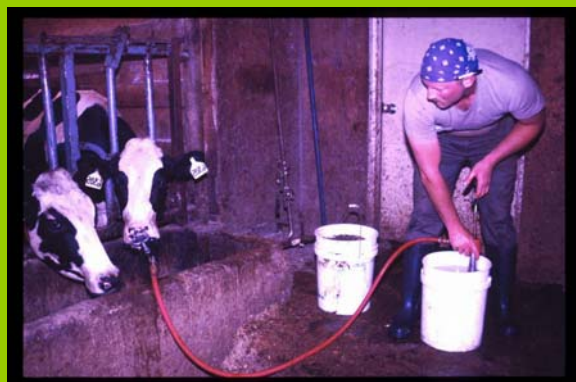
To su zapravo zapažanja ljudi koji se bave s kravama i mužača koja su prilagođena pojedinim farmama i situacijama na farmi te pretvorena u standardne procedure za dotično stado

Postupci & alati

- Potporna terapija - Bubba Mix (Bill Stone Mix)
 - 200 g calcium propionate
 - 200 g kalium chloride
 - 50 g natrium bicarbonate
 - 50 g kvasca
 - 150 g bypass fat
 - 8 to 10 lb alfalfa meal (4-5 kg lucerke)
 - 20 - 40 litara mlake vode

Uterusna pumpa omogućuje sondiranje i kad ste sami

Test = temperatura bez drugih problema

- Otkriti uzrok ako je moguće
- Maternica ? Vime ? Pluća ?
- Mliječna groznica može uzrokovati povišenu temperaturu
- Fresh cow flu = vjerovatno virusna bolest obično se nalazi u staji sa svježe oteljenim kravama

Klinički Mastitis

- Terapija povezana s težinom mastitisa
- Karakteristike različitih stadija
 - konzistencija mlijeka
 - otečenje četvrti - vimena
 - generalizirano bolesno stanje
- Raspraviti različite stadije s ljudima koji provode terapiju

Klinički Mastitis

- Neophodno raspraviti s ljudima koji terapijaju bolesne krave
 - dogovor o kliničkim definicijama
 - prihvaćanje plana terapije
 - raspraviti iznimke
 - ponovljeni slučajevi
 - ograničeni broj tretmana
 - amputacije sisa / zasušenje četvrti

Plan

- Raspraviti s vlasnikom i voditeljem stada, zabilježiti i pretvoriti u pisani plan
- Uključiti u sistem praćenja i ocjenjivanja
- Plan = Protokol izložiti kod izmuzišta i u skladištu lijekova

Terapijski Protokol za Mastitis: Pleasantview Dairy Aug '99

Ciljevi terapije mastitisa su:

1. Minimizirati količinu "lošeg" mlijeka u laktofrizu
2. Povratak bolesnih četvrti i krava u normalu u što kraćem vremenu i na što efikasniji način
3. Maksimizirati prodaju svježeg mlijeka
4. Minimizirati bol i posljedice uzrokovane mastitisom
5. Kontrola rizika ulaza lijekova (ATB i hormona) u lanac prehrane poštujući legalne i etičke principe liječenja

Poštovati sve preporučene karence za meso i mlijeko

Identifikacija terapiраниh krava

Evidencija svih terapija

SAKUPLJANJE I SMRZAVANJE OBILJEŽENIH UZORAKA PRIJE TERAPIJE

Protokol za uzimanje uzoraka

Mlijeko	Četvrt	Temp	Uši i rep	Proljev i ležanje	Terapija
Rezanci/krpice	mekana	Normalna	tople	Ne	Oxytocin, Pirsue
Rezanci/krpice	tvrdna otežena	Normalna	tople	Ne	Oxytocin, Pirsue or Amoximast
Rezanci/krpice	tvrdna	39.7 C	tople	Ne	Oxytocin, Amoximast, Aspirin
Rezanci/krpice ili vodenasto	tvrdna	Visoka ili niska	hladne	Da ili ne	Oxytocin, Amoximast, 2 Hypersaline, 30 mg Azium or 1.5 g Banamine

Evidencija

- Mogu biti kartoni ili štalski dnevници ali bolje u kompjuteru
- Omogućuje da procjenjujemo program
- Protokoli pohranjeni i dostupni u Dairy Comp 305
 - Upisati datume prema karenci određenoj za mlijeko i meso

Izvadak iz štalskog dnevnika

ID	Temp	Uterus	Udder	Ketones	Other	Treatments
324	102	Ok	Ok	++	Lda	Hyper, dextrose Bubba Mix
819	103.5	Big	Ok	+		Excenel, Bubba Mix
432	104	Ok	RF clots	-	-	Amoxi, Aspirin, oxytocin, strip
669	102.8	Ok	Ok	-	Rumen ok	
774	103.5	Ok	Ok	-	Rumen ok	Excenel

Svježe oteljene krave - tretmani

- Mnogi standardni tretmani nisu prema uputstvu za upotrebu
 - penicilin > od propisane doze
 - ceftiofur - za ono šta nije navedeno u uputi za upotrebu
 - ECP < od propisane doze
 - oxytetraciklini - samo LA200
 - protuupalni lijekovi

Evidencija lijekova

AMDUCA* proporcije moraju se poštivati u:

- pisanim protokolima koji pokrivaju generalne tretmane i karence za meso i mlijeko
- evidencija pojedinačnih krava - tko je, kada, zašto i koliko dao nekog lijeka drugačije od upute

AMDUCA is USA federal code of extralabel policies

Program za svježe oteljene krave

- Planiraj šta očekuješ
- Organiziraj osoblje, nastambe i opskrbu
- Osiguraj smjernice za procjenu
- Standardiziraj protokole
- Učini evidenciju jednostavnom
- Ocjeni ono šta si postigao

Ovakvih slika bit će sve manje

A ovakvih sve više

A mliječne krave će i dalje davati mlijeko

Nadam se da sam Vas zainteresirao i očekujem hrpu pitanja (ne pitajte kakav donji veš nosi ova krava) HVALA!!!

